

10 rekomendacji, które pomogą wyjść z kryzysu i złagodzić negatywne skutki pandemii covid-19

W poczuciu odpowiedzialności, Konfederacja Lewiatan apeluje do Prezydenta, Premiera, rządu i parlamentu o podjęcie natychmiastowych działań, które ograniczą rozwój pandemii i jej skutki, a także pozwolą jak najszybciej wejść gospodarce na ścieżkę zrównoważonego wzrostu. Oczekujemy partnerskiego traktowania i otwartego dialogu.

Eskalacja epidemii wymaga zmiany systemu zarządzania kryzysem, szukania nadzwyczajnych rozwiązań, wykorzystania wszystkich dostępnych zasobów, współpracy z samorządami, wykorzystania wiedzy eksperckiej dostępnej na rynku i budowania konsensusu co do przyjmowanych rozwiązań i ich efektywności.

Kluczowe dla powodzenia podejmowanych działań jest społeczne zaufanie, sprawna i rzetelna komunikacja, jasne przekonanie, iż rząd panuje nad sytuacją i dysponuje odpowiednimi scenariuszami w zależności od kolejnych zdarzeń.

Decyzje ograniczające funkcjonowanie firm powinny być podejmowane w oparciu o sprawdzone dane oraz brać pod uwagę, wszelkie skutki zdrowotne, społeczne i gospodarcze.

Firmy w zdecydowanej większości są dobrze przygotowane do drugiej fali pandemii. We własnym interesie nauczyły się chronić pracowników i klientów, a działalność gospodarcza niezwykle rzadko jest źródłem ognisk pandemicznych, jednak przewyciężenie zagrożeń wymaga mobilizacji i współpracy wszystkich interesariuszy, a nade wszystko racjonalnych i skoordynowanych działań oraz skutecznego wykorzystania narzędzi i środków do rozwiązywania najistotniejszych problemów.

Apelujemy o szybką reakcję rządu i proponujemy podjęcie następujących decyzji, które ochronią życie Polaków i gospodarkę przed głębokim kryzysem. Należy:

1. Wstrzymać prace nad przepisami, które obciążą przedsiębiorców nowymi obowiązkami lub zapewnić możliwie najmniejsze obciążenia i odpowiednio długie vacatio legis

Konieczne jest wstrzymanie prac nad zmianami prawnymi lub wprowadzanie odpowiednio długiego okresu vacatio legis (12 miesięcy) dla przepisów, które nakładać mają na przedsiębiorców nowe obowiązki i nie są niezbędne z perspektywy walki z epidemią covid-19. Prowadzone obecnie procesy legislacyjne powinny zostać zrewidowane pod kątem ich wpływu na działalność przedsiębiorców, zarówno z perspektywy kosztów organizacyjnych i wdrożeniowych (wpływ na organizację działalności gospodarczej, zmiany systemów teleinformatycznych, oddziaływanie na bazy klienckie) oraz bezpośredniego wpływu na prowadzony biznes.

W przypadku wdrażania przepisów wynikających z regulacji unijnych istotne jest, by każdy akt prawny je implementujący skupiał się wyłącznie na regulacji minimalnej wynikającej z odpowiednich dyrektyw czy rozporządzeń, bez wprowadzania dodatkowych zmian oddziałujących bezpośrednio na prowadzoną działalność biznesową.

2. Zrezygnować z wprowadzania nowych podatków, opłat administracyjnych dla przedsiębiorców, rozszerzenia oskładkowania umów oraz obniżyć podatki zniechęcające do inwestowania

To warunek konieczny, aby firmy przetrwały okres gorszej koniunktury. **Dlatego rząd powinien zrezygnować m. in. z**

- **opodatkowania spółek komandytowych,**
- **wprowadzenia podatku od cukru,**
- **poboru podatku od sprzedaży detalicznej,**
- **rozszerzenia ozusowania umów zleceń,**
- **naliczania podatku bankowego od nowych kredytów.**

W czasach kryzysu trzeba zmniejszać obciążenia, żeby ograniczyć koszty prowadzenia działalności gospodarczej.

Pożądane jest, aby w celu wsparcia inwestycji i wychodzenia firm z kryzysu wprowadzić rozwiązania umożliwiające skorzystanie z preferencji podatkowych w przypadku podejmowania nowych inwestycji. Kluczowe jest także, aby wysokość obciążeń podatkowych nie zniechęcała do inwestowania. Trzeba przeprowadzić przegląd obciążeń fiskalnych pod kątem ich negatywnego wpływu na inwestycje.

3. Poprawić płynność finansową firm, żeby mogły na bieżąco wypłacać wynagrodzenia pracownikom i regulować swoje zobowiązania

Proponujemy skrócenie terminu zwrotu podatku VAT, umożliwienie wcześniejszego odzyskania częściowego zwrotu VAT oraz skrócenie terminu zwolnienia pieniędzy zgromadzonych na koncie VAT w ramach mechanizmu podzielonej płatności. W celu wsparcia płynności finansowej przedsiębiorstw należy maksymalnie szybko zwracać im nadwyżki podatku, w terminie 14 dni od złożenia rozliczenia przez podatnika.

Trzeba wesprzeć firmy w dochodzeniu należności, aby zmniejszyć zatory płatnicze, przez wzmocnienie zasady „umów należy dotrzymywać”. W specjalnym pakiecie powinny znaleźć się takie rozwiązania jak: tymczasowa redukcja kosztów

dochodzenia należności na drodze sądowej, likwidacja lub znaczne obniżenie opłaty za umorzenie postępowania egzekucyjnego.

4. Poprawić warunki zatrudnienia i relacje pracodawca-pracownik w szczególnych warunkach wywołanych stanem pandemii covid-19

Jednym z zakresów, w jakich przedsiębiorcy widzą poważne ryzyka i niepewność w związku z trwającą epidemią i niedostosowaniem do ekstraordynaryjnych warunków regulacji prawnych są relacje pomiędzy pracodawcami, a pracownikami. Podstawą wszelkich podejmowanych przez administrację publiczną działań powinno być nie wystawianie pracowników i pracodawców na ryzyko wynikające z niejasności prawnych czy niespójnych wytycznych, przy jednoczesnym zapewnieniu pracownikom bezpieczeństwa i elastyczności w zakresie świadczenia przez nich pracy. Konieczne jest:

- **zniesienie tymczasowo, na okres pandemii obowiązku wypłaty przez pracodawcę wynagrodzenia z tytułu choroby i kwarantanny**, wypłatę wynagrodzenia w formie zasiłku przejmowałby ZUS;
- wsparcie pracodawców w wykorzystaniu możliwości, jakie wiążą się z wprowadzeniem pracy zdalnej. Ważne jest dostosowanie wymagań w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy do specyfiki takiej pracy oraz pozostawienie jednocześnie przedsiębiorcom swobody przy ustalaniu szczegółowych uregulowań dotyczących zasad korzystania z pracy zdalnej;
- szybsze odchodzenie od dokumentacji papierowej, przyspieszenie załatwiania w formie elektronicznej spraw związanych z umową o pracę i świadczeniami z ZUS. Postulujemy umożliwienie przekazywania wniosków, oświadczeń w formie elektronicznej za pośrednictwem systemów teleinformatycznych lub systemów łączności, np. poczty służbowej;
- **wprowadzenie kont czasu pracy/wynagrodzeń, umożliwienie rozliczania czasu pracy w 24-miesięcznym okresie rozliczeniowym**, wydłużenie okresu rozliczeniowego do 6 miesięcy do końca 2021 roku, a także zwiększenie liczby przerw niewliczanych do czasu pracy do końca 2021 r. Wprowadzenie kont czasu pracy może stać się czynnikiem stabilizującym zatrudnienie;

- **wydłużenie okresu zatrudnienia pracownika tymczasowego u jednego pracodawcy użytkownika z 18 do 30 miesięcy.**

5. Zapewnić funkcjonowanie gospodarki, zwłaszcza w obszarach kluczowych dla bezpieczeństwa obywateli i zaopatrzenia w niezbędne środki ochrony, lekarstwa, kosmetyki i żywność

Należy za wszelką cenę utrzymać możliwość niezakłóconego zbędnymi obostrzeniami funkcjonowania jak największej liczby firm i instytucji. System gospodarczy, to system zaspokajania potrzeb obywateli, dlatego ograniczenie możliwości działania gospodarki i poszczególnych podmiotów odbije się negatywnie na poziomie zaspokojenia tych potrzeb. W związku z tym trzeba:

- **wspólnie z ekspertami i przedstawicielami branż zrewidować obecnie obowiązujące obostrzenia**, a w przypadku wprowadzenia kolejnych regulacji zadbać o rzetelne, oparte na dowodach uzasadnienie powodów i praktycznych możliwości ich stosowania;
- **utrzymać istniejące ustalenia dotyczące ruchu granicznego, w tym zwłaszcza ruchu na przejściach granicznych dla pojazdów wykonujących międzynarodowe przewozy** rzeczy (zarówno dla pojazdów ciężkich o dmc od 3,5 t oraz dla pojazdów o dmc od 2,5 do 3,5 t) i międzynarodowe przewozy osób autobusami i samochodami osobowymi o liczbie miejsc od 7 do 9 osób (tzw. busy), a także w przypadku zaostrzenia granicznej kontroli sanitarnej, przyjąć rozwiązania zapewniające maksymalną płynność tego ruchu;
- zapewnić płynną obsługę podmiotów gospodarczych przez urzędy, a w szczególności wydziały odpowiedzialne za komunikację (rejestracja pojazdów, prawa jazdy etc.) oraz budownictwo (sprawy z zakresu architektury, nadzoru budowlanego, zagospodarowania przestrzennego etc.);
- **nadać priorytet wdrażaniu i promowaniu powszechnego wykorzystania zdalnych form kontaktu pomiędzy administracją publiczną a przedsiębiorcami**, opartych na wykorzystaniu cyfrowych form składania oświadczeń woli;
- odstąpić od wprowadzonych na etapie prac w sejmowej Komisji Zdrowia zmian w projekcie ustawy o zawodzie farmaceuty, umożliwiających urzędnikom

- uznaniowe zamknięcie każdej apteki i punktu aptecznego w Polsce, bez odpowiedniej procedury odwoławczej;
- utrzymać ciągłość produkcji w przemyśle, ponieważ ewentualne zamknięcie, któregokolwiek ze składników łańcucha dostaw wstrzyma możliwość funkcjonowania pozostałych;
- przyspieszyć rozbudowę infrastruktury cyfrowej oraz zapewnić dostęp do szerokopasmowego Internetu.

6. Przygotować pakiety pomocowe dla wybranych branż, które drugiej fali pandemii mogą nie przetrwać

Chodzi o pomoc punktową, skierowaną do konkretnych branż, które szczególnie ucierpiały w ostatnich miesiącach i do tej pory znajdują się w trudnej sytuacji. Taka pomoc powinna trafić w szczególności do branż, które utraciły możliwość generowania przychodów na skutek obostrzeń wprowadzanych przez rząd. Dotyczy to m.in. branży targowej i kongresowej, części branży turystycznej i hotelarskiej (zwłaszcza biznesowej), gastronomicznej, eventowej, sportowej. W przypadku tych branż należy przede wszystkim wprowadzić:

- modyfikację istniejących mechanizmów wsparcia z Tarcz dla firm, które w dalszym ciągu funkcjonują przy znacznie ograniczonych przychodach;
- uniezależnienie warunków umorzenia subwencji z PFR od kryterium utrzymania poziomu zatrudnienia w przypadku firm w najtrudniejszej sytuacji oraz wprowadzanie memorandum na rozpoczęcie spłat subwencji PFR;
- wydłużenie maksymalnego łącznego okresu korzystania z dofinansowań wynagrodzeń pracowników na podstawie art. 15g, 15gg i 15zsb z obowiązujących 3 miesięcy do 9 miesięcy;
- objęcie abolicją składek ZUS w okresie od 1 września 2020 r. do 31 marca 2021 r. dla firm z branży targowej, których przychód w miesiącu kalendarzowym poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku był niższy co najmniej o 75% w stosunku do uzyskanego w tym samym miesiącu w 2019 r. oraz w co najmniej 60% pochodził z działalności na rzecz targów / kongresów (przedłużenie różnych form wsparcia);
- wprowadzenie obniżonej stawki podatku VAT dla branży gastronomicznej w wysokości 5% na wszystkie produkty i usługi;

- wprowadzenie nowych rozwiązań wspierających procesy restrukturyzacji firm przy zwiększeniu roli partnerów społecznych w wykorzystaniu środków Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, w przypadku firm, które dla uniknięcia bankructwa, zmuszone zostaną do przeprowadzenia zwolnień pracowników.

7. Usprawnić funkcjonowanie służb sanitarnych

Służby sanitarne już dziś nie są w stanie w sposób wystarczający wykonywać swoich obowiązków, a dalszy wzrost liczby zakażeń może prowadzić do ich całkowitego paraliżu. Opóźnienie w podejmowaniu decyzji o objęciu kwarantanną, tworzeniu list osób z grupy ryzyka oraz zwalnianiu z kwarantanny powodują, że ten element działań profilaktyki rozprzestrzeniania koronawirusa stał się niemal całkowicie nieskuteczny, powodując jednocześnie znaczące negatywne konsekwencje dla obywateli, pracowników i pracodawców. Należy usprawnić działanie Sanepidu i przyspieszyć proces decyzyjny poprzez wprowadzenie:

- elektronicznego kwestionariusza online do wypełnienia przez osoby zakażone oraz osoby z kontaktem z zakażonymi, co pozwoliłoby na skrócenie rozmów telefonicznych, które ograniczałyby się do weryfikacji kwestionariusza i uzupełniania brakujących informacji;
- jednolitych procedur postępowania na bazie elektronicznego kwestionariusza online;
- umożliwienie współpracy Sanepidu z organizacjami mogącymi wykonywać podobne usługi np. zakontraktowanie zewnętrznego call center;
- **ustalenie jasnych, automatycznych reguł kwarantanny w zakładzie pracy i szkołach** (automatycznie nakładana kwarantanna na osoby chore i zidentyfikowane osoby z kontaktu) **bez konieczności oczekiwania na informację z Sanepidu;**
- jednego wiarygodnego i na bieżąco aktualizowanego źródła informacji (strona internetowa) dla pracodawców na temat sposobu postępowania przy zakażeniu pracownika.

8. Zwiększyć wydolność opieki zdrowotnej

Na ten cel powinny być przeznaczone rezerwy strategiczne oraz w pierwszej kolejności skierowane największe zasoby. Trzeba:

- tworzyć nowe łóżka szpitalne dla poważnie chorych na covid-19, zamiast przesuwać je z oddziału na oddział. Inni chorzy także potrzebują dostępu do dobrej opieki zdrowotnej. Alternatywą jest tworzenie szpitali w miejscach, które inne kraje Europy już dawno do takich celów dostosowały: jak np. centra targowe i konferencyjne, obiekty sportowe i inne duże przestrzenie lub budowa szpitali w wersji modułowo-kontenerowej. Nie da się bez końca zamykać innych oddziałów bez narażania zdrowia wszystkich obywateli, w tym dzieci. Należy też uruchomić nowe izolatoria, wykorzystując bazę sanatoriów;
- pilnie **uzupełnić niedobory „białego personelu” poprzez przyspieszenie wydawania pozwoleń na pobyt i pracę dla cudzoziemców** oraz uznawania kwalifikacji i nostryfikacji dyplomów;
- zwiększyć mobilność przestrzenną personelu medycznego poprzez **finansowanie zakwaterowania i wyżywienia pracowników delegowanych poza miejsce zamieszkania** z wykorzystaniem bazy hotelowej i wypoczynkowej;
- przeszkolić dodatkowe służby medyczne w zakresie pracy na oddziałach zakaźnych oraz obsługi sprzętu ratowniczego, w tym zwłaszcza z obszaru sanatoryjno-uzdrowiskowego;
- wykorzystać rozwiązania cyfrowe dla usprawnienia przepływu informacji, w tym **stworzenie centralnego systemu monitorowania wolnych łóżek szpitalnych** (nie tylko covidowych), by karetki nie musiały ich szukać na własną rękę;

9. Poprawić skuteczność profilaktyki zakażeń

Dla poprawy sytuacji zdrowotnej i zmniejszenia zagrożeń kluczowe jest zapewnienie skutecznej ochrony przed zakażeniem. Żeby osiągnąć lepsze rezultaty należy:

- **wprowadzić ustawowy (w miejsce kwestionowanego dziś, bo wprowadzonego rozporządzeniem) wymóg zasłaniania ust i nosa** w przestrzeni publicznej i jego skuteczną egzekucję;

- **znieść zakaz handlu w niedziele oraz godziny dla seniorów** w celu zapewnienia bezpiecznego dostępu obywateli do podstawowych produktów przez rozłożenie ruchu konsumentów na 7 dni w tygodniu, w pełnym zakresie otwarcia placówek handlowych;
- **zapewnić dostęp do bezpiecznej komunikacji pasażerskiej** dla wszystkich potrzebujących przez odejście od obecnie obowiązujących restrykcji i powrót do poprzednich ograniczeń liczby pasażerów (obowiązujących przed 10 października 2020 r. na terenie całej Polski) pod warunkiem zastosowania przez przewoźników następujących środków bezpieczeństwa:
 - bezwzględny obowiązek zasłaniania ust i nosa w trakcie podróży oraz podczas odprawy przez pasażerów oraz kierowców,
 - montowanie na pokładzie dyspenserów z płynami do dezynfekcji i obowiązek dezynfekcji rąk przez każdego pasażera,
 - w miarę możliwości odprawa bezdotykowa oraz wejście na pokład z zachowaniem 1,5 metra odległości między pasażerami,
 - tworzenie stref bezpieczeństwa (wyłączenie z możliwości zajmowania rzędu siedzeń za kierowcami lub instalowanie barier ochronnych),
 - wyposażanie personelu w atestowane, wysokiej jakości środki ochrony osobistej (rękawice, maski),
 - specjalne, zastrzone procedury sprzątnięcia i dezynfekcji,
 - specjalne procedury obsługi zagubionego bagażu.

10. Przeprowadzać więcej testów i lepiej wykorzystywać testy na obecność koronawirusa

W Polsce testów robi się relatywnie mało, znacznie mniej niż w większości państw Unii Europejskiej. Nie wykorzystujemy szansy na wczesne wykrywanie i kierowanie na kwarantannę nosicieli wirusa, a tym samym zmniejszenie liczby zachorowań i zgonów, jaki dają testy wykonywane przez pracodawców. Dlatego trzeba:

- **stworzyć listę autoryzowanych/certyfikowanych placówek medycznych wykonujących komercyjnie autoryzowane/certyfikowane testy;**

- zobowiązać stacje sanitarno-epidemiologiczne do uznawania wyników takich testów;
- ustalić jednolite procedury umożliwiające szybkie podejmowanie decyzji związanych z ustanowieniem kwarantanny na podstawie pozytywnego wyniku testu lub skracaniem kwarantanny na podstawie negatywnych wyników testów wykonywanych na zlecenie pracodawcy;
- **refundować pracodawcom część kosztów wykonania takich testów dla pracowników;**
- zagwarantować pierwszeństwo w dostępie do testów dla pracowników sektorów krytycznych z punktu widzenia bezpieczeństwa państwa, w tym zajmujących się wytwarzaniem i dystrybucją leków.
- konieczne jest też przywrócenie badania osób, które ze względu na pozytywny wynik testu na covid-19 zostały pierwotnie skierowane na kwarantannę. Obecna procedura umożliwiająca wyjście z kwarantanny bez uprzedniego sprawdzenia, czy dana osoba na pewno nie jest już zarażona, stwarza możliwość zbiorowych zarażeń. Należałoby także wdrożyć system kontenerowych punktów diagnostycznych wykonujących szybko (15 min.) wysokoczułe testy antygenowe covid-19.

Jedną z kluczowych ról we wdrażaniu tego programu powinna odgrywać Rada Dialogu Społecznego jako miejsce dialogu i porozumienia rządu, związków zawodowych i pracodawców. Wzywamy więc do sprawnego przejęcia przewodnictwa RDS przez przedstawiciela rządu. Jesteśmy gotowi do współodpowiedzialności, ale pod warunkiem uwzględniania nas w procesie decyzji.

Dzisiaj potrzebne są natychmiastowe działania, które ochronią życie Polaków i gospodarkę przed kryzysem. Ale równie ważne jest strategiczne myślenie o przyszłości gospodarki. W tym kontekście ogromnego znaczenia nabiera Krajowy Plan Odbudowy, który umożliwi wykorzystanie środków z unijnego Funduszu Odbudowy. Apelujemy do rządu, aby ten plan stał się rzeczywistym impulsem, który wzmocni gospodarkę po pandemii i przyspieszy jej wzrost. Apelujemy też o niespowalnianie negocjacji dotyczących unijnego Funduszu Odbudowy oraz budżetu UE na lata 2021 -2027.

Polska potrzebuje śmiałego i mądrego programu gospodarczego, który pozwoli nam rozwijać się w takim tempie, żeby spłacać zadłużenie i budować trwałe podstawy wzrostu. Bez wyraźnych impulsów rozwojowych w różnych obszarach życia gospodarczego nie mamy co liczyć na sukces. Konfederacja Lewiatan w niedawno opublikowanym raporcie „Impuls dla Polski 2020-2022” przedstawiła ponad 50 rekomendacji, których realizacja pomoże pokonać kryzys i przyspieszyć wzrost gospodarczy.

